

دانشگاه سیستان و بلوچستان

تحصیلات تکمیلی

پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته اقتصاد (گرایش علوم اقتصادی)

عنوان:

بررسی بانکداری الکترونیک بر ثبات تقاضای پول در ایران

استاد راهنما:

دکتر مهدی صفدری

تحقیق و نگارش:

ادریس رحمانی

(این پایان نامه از حمایت مالی معاونت پژوهشی دانشگاه سیستان و بلوچستان بهره مند شده است)

مهر ۱۳۹۲

بسمه تعالی

این پایان نامه با عنوان بررسی بانکداری الکترونیک بر ثبات تقاضای پول در ایران قسمتی از برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد رشته علوم اقتصادی توسط دانشجو ادريس رحمانی با راهنمایی استاد پایان نامه دکتر مهدی صفدری تهیه شده است. استفاده از مطالب آن به منظور اهداف آموزشی با ذکر مرجع و اطلاع کتبی به حوزه تحصیلات تکمیلی دانشگاه سیستان و بلوچستان مجاز می باشد.

(نام و امضاء دانشجو)

این پایان نامه واحد درسی شناخته می شود و در تاریخ توسط هیئت داوران بررسی و درجه به آن تعلق گرفت.

تاریخ

امضاء

نام و نام خانوادگی

استاد راهنما:

استاد راهنما:

استاد مشاور:

داور ۱:

داور ۲:

نماینده تحصیلات

تکمیلی:

تعهدنامه اصالت اثر

اینجانب ادريس رحمانی تعهد می‌کنم که مطالب مندرج در این پایان نامه حاصل کار پژوهشی اینجانب است و به دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این نوشته از آن استفاده شده است مطابق مقررات ارجاع گردیده است. این پایان نامه پیش از این برای احراز هیچ مدرک هم سطح یا بالاتر ارائه نشده است. کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به دانشگاه سیستان و بلوچستان می‌باشد.

نام و نام خانوادگی دانشجو:

ادريس رحمانی

امضاء

تقديم به:

سپاسگزاری

چکیده:

بانکداری الکترونیک نوع خاصی از بانکداری است که جهت ارائه خدمات به مشتریان خود از یک محیط الکترونیکی مانند اینترنت استفاده می‌کند. پس از پیروزی انقلاب اسلامی ارائه خدمات بانکداری الکترونیکی با توزیع تعداد محدودی کارت بانکی فراهم شد و از ابتدای دهه ۸۰ توسعه ابزارهای پرداخت الکترونیکی رشدی چشم‌گیر را تجربه نمود. از این رو با توجه به ظهور تدریجی ابزارهای پرداخت الکترونیکی از اواسط دهه ۷۰ و عدم انجام تحقیق در زمینه تأثیر این پدیده رو به گسترش در بخش پولی کشور، مطالعه حاضر با استفاده از داده‌های فصلی در دامنه زمانی ۱۳۹۰-۱۳۸۱ به بررسی اثر بانکداری الکترونیک بر تغییرات تابع تقاضای پول می‌پردازد. در این مطالعه از روش‌های اقتصادسنجی ARDL استفاده شده است. نتایج مدل حاکی از این واقعیت است که به ترتیب نرخ بهره، بانکداری الکترونیک و تولید ناخالص داخلی بالاترین تأثیر را بر تقاضای پول دارند. همچنین بر اساس آزمون‌های کیوسام و کیوسام کیو این نتیجه حاصل شد که با ورود متغیر بانکداری الکترونیک تابع تقاضای پول با بی‌ثباتی روبرو شده است.

کلمات کلیدی: مدل ARDL، بانکداری الکترونیک، تقاضای پول، نرخ بهره، درآمد ملی

فهرست مطالب

فصل یک

کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه	۳
۱-۱- مقدمه	۳
۲-۱- تعریف مسئله و بیان سوال‌های اساسی تحقیق	۳
۳-۱- ضرورت و اهمیت تحقیق	۴
۴-۱- اهداف تحقیق	۵
۵-۱- فرضیات تحقیق	۵
۶-۱- روش گردآوری اطلاعات	۶
۷-۱- معرفی داده‌های تحقیق	۶
۸-۱- کاربردهای تحقیق	۶
۹-۱- نوآوری تحقیق	۷
۱۰-۱- نحوه انجام تحقیق	۷
۱۱-۱- ساختار کلی پژوهش	۸

فصل دو

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

۱-۲- مقدمه	۱۲
۲-۲- مروری بر تعاریف پول	۱۲

- ۱۲ ۱-۲-۲ سیر تاریخی تکامل تعاریف پول
- ۱۶ ۳-۲ نظریه‌های پولی از دیدگاه مکاتب اقتصادی
- ۱۶ ۱-۳-۲ علم اقتصاد کلاسیکی
- ۱۷ ۲-۳-۲ نظریه مقداری پول
- ۱۷ ۱-۲-۳-۲ «معادله مبادله» فیشر
- ۱۸ ۲-۲-۳-۲ رویکرد کمبریج
- ۱۹ ۳-۳-۲ نظریه کینزی
- ۲۰ ۴-۳-۲ نظریه‌های پساکینزی تقاضای پول
- ۲۱ ۱-۴-۳-۲ رویکرد نظریه موجودی انبار
- ۲۳ ۲-۴-۳-۲ رویکرد تقاضای احتیاطی پول
- ۲۴ ۳-۴-۳-۲ رویکرد به پول به عنوان یک دارایی
- ۲۷ ۴-۴-۳-۲ رویکرد نظریه تقاضای مصرف کننده
- ۲۹ ۴-۲ نظریه‌های معاملاتی تقاضای پول
- ۲۹ ۱-۴-۲ مدل بامول - توپین
- ۳۲ ۵-۲ نظریه‌های سبد دارایی تقاضای پول
- ۳۳ ۱-۵-۲ نظریه ترجیحات نقدینگی توپین
- ۳۵ ۶-۲ بانکداری الکترونیک و نوآوری‌های مالی
- ۳۵ ۱-۶-۲ سیر تکامل در بانکداری الکترونیک
- ۳۸ ۲-۶-۲ نوآوری‌های مالی و تأثیر آن بر تقاضای پول
- ۴۱ ۷-۲ نوآوری‌های مالی و ثبات تقاضای پول: مروری بر مطالعات تجربی

۴۶	۸-۲ مطالعات موجود درباره تابع تقاضای پول در اقتصاد ایران
۴۸	۹-۲ پیشینه تأثیر بانکداری الکترونیک در ایران
۵۱	۱۰-۲ پیشرفت نظام پرداخت الکترونیک از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰
۶۱	۱۱-۲ جمع‌بندی

فصل سوم

روش شناسی تحقیق

۶۶	۱-۳ مقدمه
۶۶	۲-۳ نحوه اثرگذاری متغیرهای تحقیق (نرخ بهره، درآمد ملی و بانکداری الکترونیک) بر تقاضای پول
۶۹	۳-۳ الگوهای سری زمانی
۶۹	۱-۳-۳ آزمون دیکی-فولر DF
۷۰	۲-۳-۳ آزمون دیکی و فولر تعمیم یافته ADF
۷۰	۳-۳-۳ آزمون فیلیپس-پرون
۷۱	۳-۳ الگوی خودرگرسیون با وقفه توزیعی ARDL
۷۸	فصل چهارم
۷۸	تخمین مدل
۸۰	۴-۱ مقدمه
۸۰	۲-۴ بررسی مانایی مدل
۸۲	۳-۴ تخمین مدل
۸۸	نتیجه گیری
۹۱	۳-۵ بررسی فرضیات تحقیق

٩٢ ٤-٥ پیشنهادات سیاستی

٩٢ ٥-٥ پیشنهادات جهت تحقیقات آتی

فهرست جدول‌ها

- جدول (۱-۲): خلاصه‌ای از کارهای تجربی مدل‌های تقاضای پول در اقتصاد ایران ۴۶
- جدول (۲-۲): تعداد ابزارهای پرداخت الکترونیکی در شبکه بانکی ۵۷
- جدول (۳-۲): وضعیت نظام پرداخت الکترونیک در استانها (متوسط دوره فروردین ۱۳۸۶ تا شهریور ۱۳۹۰) ۵۸
- جدول (۴-۲): میزان دسترسی به ابزارهای پرداخت الکترونیک ۶۰
- جدول ۴-۱: نتایج آزمون دیکی فولر تعمیم یافته متغیرها در سطح ۸۱
- جدول ۴-۲: نتایج آزمون دیکی فولر تعمیم یافته متغیرها در تفاضل مرتبه اول ۸۱
- جدول (۴-۳)، ضرایب الگوی مدل تصریح شده ۸۲
- جدول (۴-۴)، الگوی بلندمدت **ARDL** ۸۴

فهرست نمودارها

- نمودار (۱-۲): سهم شبه پول، پول نقد و سپرده‌های دیداری از کل نقدینگی ۴۹
- نمودار (۲-۲): وضعیت پایانه‌های خودپرداز، پایانه‌های فروش، پایانه‌های شعب و کارتهای صادر شده در شبکه بانکی کشور ۵۰
- نمودار (۳-۲): مبلغ تراکنشها از طریق خودپرداز ۵۲
- نمودار (۴-۲): مبلغ تراکنشها از طریق پایانه فروش ۵۳
- نمودار (۵-۲): مبلغ تراکنشها از طریق پایانه شعب ۵۴
- نمودار (۶-۲): مبلغ تراکنشها از طریق سه نوع ابزار الکترونیکی ۵۴
- نمودار (۷-۲): تعداد تراکنشها از طریق سه نوع ابزار الکترونیکی (ارقام به میلیون) ۵۵
- نمودار (۸-۲): متوسط مبلغ تراکنش از طریق سه نوع ابزار پرداخت الکترونیکی ۵۶
- نمودار (۹-۲): متوسط ارزش ماهانه تراکنشها به تفکیک بانکها ۶۱
- نمودار (۱-۴): آزمون $CUSUM$ ۸۶
- نمودار (۲-۴): آزمون $CUSUMQ$ ۸۶